

KOT

KUNST OMKRING TROLDEN

NR.3, 24. ÄRGANG, AUGUST 2016

K.O.T. - Kunst omkring Trolden udgives i samarbejde mellem Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn og Vejen Kunstmuseum. Bladet udkommer fire gange årligt.

Redaktion: Gunna Kjelstrøm og Teresa Nielsen

Lay-out skabelon:
www.helle-jensen.dk

Tilrettelæggelse:
Frederik Madsen

Oplag: 1500 stk.
Abonnement: Medlemmer af kunstforeningen får bladet tilsendt. Bladet ligger fremme på museet og sendes til museets samarbejdspartnere.

Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn
www.vejenkunstforening.dk

Formand: Anker Ulstdal
Vester Alle 84
6600 Vejen
tlf. 61713654
anker@ulsdal.dk

REDAKTØRER
Gunna Kjelstrøm
Engparken 6, 6580 Vamdrup
tlf. 29663896
gunna.kj@gmail.com

Teresa Nielsen
Vejen Kunstmuseum
Østergade 4
6600 Vejen
teni@vejen.dk
www.vejenkunstmuseum.dk

INDHOLD

Invitation til Ingrid Vang Nyman-dagen, side 3

Trolde træf ved Troldespringvandet, side 4

Ordstrømmen, side 6

Et mindesmærke for Ingrid Vang Nyman, side 7

Troldepavillonen, side 8

Jakob Stegelmann taler om "Pokémon & Co", side 10

Ingrid Vang Nyman og atlaskfuglene, side 12

Koncert: Trio Sono, side 18

Gerda Wegener - en dansk pioner i Paris, side 19

Koncert: Trio Drobinsky, Aabo og Balschem, side 20

Ane Riel: Harpiks, side 22

Karina Meedom udstiller på Vejen Bibliotek, side 23

Forsiden En af Ingrid Vang Nymans skitser af Pippi med aben hr. Nilsson. Motivet var på forsiden af Astrid Lindgrens "Boken om Pippi Långstrump", der udkom i 1952.

Indmeldelse af nye medlemmer til Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn kan ske på Vejen Kunstmuseum, Østergade 4, 6600 Vejen, tlf. 79 96 69 40 eller på mail: pv@vejen.dk

INVITATION TIL INGRID VANG NYMAN-DAGEN

Hermed INVITATION til udstillingsåbning den 21. august, hvor det kl. 15 går løs på Vejen Kunstmuseum i anledning af Ingrid Vang Nymans 100-års fødselsdag. Ved åbningen taler Ingrid Vang Nymans fætter Niels Thorsen og museumsleder Teresa Nielsen, hvorefter kunstnerens svenske nevø, Martin Hallqvist, læser et udvalg af de digte, som hans onkel Arne Nyman skrev til Ingrid Vang Nyman. De to kunstnere mødtes sidst i 1930'erne, blev gift og siden skilt. Her opstod den vigtige kontakt til Sverige, hvor Ingrid Vang Nyman med illustrationerne til bl.a. Astrid Lindgrens fortællinger om Pippi Langstrømpe og børnene i Bullerbyen, var med til at revolutionere stilen i de svenske børnebøger. Udstillingen viser, at hun var meget andet end illustrator. Hun var også en dygtig maler, en talentfuld portrætbilledhugger, optaget af litografiets muligheder og nysgerrig på den store verden mod nord, syd, øst og vest. I forbindelse med udstillingen udkommer museets nye bog om Ingrid Vang Nyman på 272 rigt illustrerede sider med masser af ny viden om hendes liv og virke.

Klokken 17 indvies ved stationen i Vejen mindesmærket for Ingrid Vang Nyman - se side 7. Frivillige bidrag er først i august oppe over 14.000 kr. Her opstilles en bronzefæstøbning af hendes selvportræt.

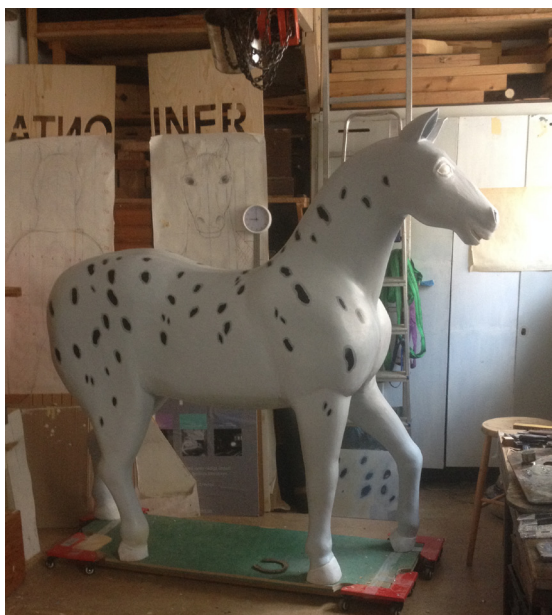
Udstillingen er bygget op om den store samling af hendes værker, der er kommet til Vejen som gave fra hendes søn Peder Nyman, søsteren Kirsten Vang Lauridsen og Gallie Eng, der er datter af juristen og forfatteren Uno Eng, som Ingrid Vang Nyman levede sammen med i Stockholm i 1944-1946. Fra privateje er lånt værker af Ingrid Vang Nyman samt et udvalg af Arne Nymans malerier, der er med til at perspektivere hendes virke. Hendes onkel var polarforskeren Peter Freuchen og fra Arktisk Institut lånes hendes portrætter af fætteren og kusinen. Fra Astrid Lindgrens forlag Saltkråkan har det været muligt at låne syv rammer med nogle af Ingrid Vang Nymans fineste Pippi-illustrationer.

Museets bageste udstillingssal har i august været under ombygning til et Ingrid Vang Nyman-legelandskab. Her kan man besøge hendes lejlighed i Stockholm, sidde på Villa Villekullas terrasse, gå tur i haven, ride på Pippis hest, fange blæksprutter og fisk i søen eller prøve en kimono i den japanske pavillon – en hilsen til Ingrid Vang Nymans interesse for Asien. Velkommen i en verden og et virke, der tog afsæt i en opvækst i og omkring Vejen. ■

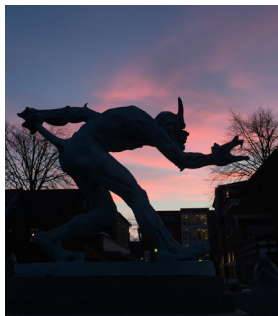
▲ Blandt studier af atlaskfugle har Ingrid Vang Nyman i 1950'erne udført denne skitse af Pippi, der sidder med sin abe. Inv. VKV 1517-7.

▼ I Stockholm har den svenske træskærer Dag Malmberg haft travlt med at lave "Lill Gubban", Pippis hest, der får plads i Ingrid Vang Nyman oplevelseslandskabet i udstillingens bageste sal.

TROLDETRÆF VED TROLDESPRINGVANDET

Lørdag den 3. september kl. 10-16

Fra morgenstunden begynder TROLDværkets gigantiske svinghjul at dreje, pumpe og blæse. Nu er du advaret! Krum-tap-akslen driver pumpe og blæsebælg; vand til fontæner og luft til orglet: – sprøjt og trut – psuuyjyt – tuuut!! Kom og skab din egen vandspruttende fontæne-maske eller truttende orgelpibe i de åbne værksteder – og test dem undervejs i TROLDEfontænen og TROLDEorglet. Nyd en forfriskning i caféen og se de optrædende på scenen omkring det snart 100 år gamle TROLDEspringvand i Vejen. Den drivende kraft bag djævelskaben er en kæmpe dieselmotor som den, der oprindelig var forbundet med TROLDEspringvandet. Motoren kommer på besøg i dagens anledning, så du kan nyde synet, lyden og duften – og der vil også være små maskiner og svinghjul, du selv kan afprøve!

Denne dag er der spot på det unikke TROLDEspringvand. Som det eneste sted i Norden så man i Vejen i 1923 meningen i at forene opførelsen af byens nye elværk med et djævelsk springvand. Bestyrelsen gjorde en genistreg, da de lod afkølingen af kølevandet til elværkets store maskiner ske ude i springvandet, der sprang døgnet og året rundt. Vandet kom brandvarmt ud fra elværket, blev afkølet i springvandet og cirkulerede atter ind for at køle maskinerne.

På stedet modellerede billedhugger Niels Hansen Jacobsen springvandets tudser og drager. I midten satte han "En Trolde, der vejrer Kristenkød". Om efteråret ved 0 grader, dampede det brandvarme vand, så Trolde stod svøbt i mosekonebryg. I frostvejrer fik Trolde "vinterpels". Kunstneren havde forudset gevinsten, når istapperne gav Trolde et eget liv! Ved indvielsen af springvandet roste forfatteren Jeppe Aakjær Vejen by for den forbilledlige forening af "det nyttige med det skønne". Vandet springer i dag kun om sommeren, da den gratis levering af brandvarmt vand ophørte i 1950'erne.

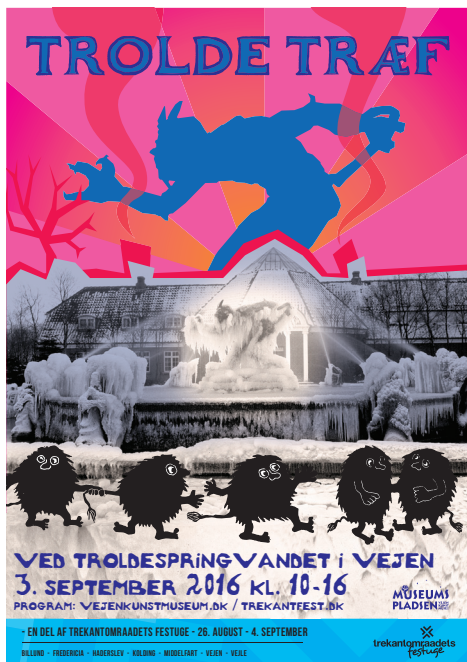
Kom og vær med! Omkring Troldepringvandet og inde i museets sale bliver der blandt andet mulighed for at høre Trolska-Polska spille, se udstilling med både børnehavers trolde og Jette Tarps samling på over 550 Gjøltrolde. Vejen Lokalhistorisk forening og Arkivet viser billeder og fortæller bl.a. om Troldefesterne og Trolde/Vejen Garden. Vejen Miniby har sagt ja til også at være med ved Trolde-træf. Trolde-memor danser med sine unger, der maler med halen, maskinnørder mødes, en gade-gøgler-trolde driver gæk med folk, energikyndige folk fra

Poul la Cour Museet i Askov fortæller, man kan høre børnebibliotekaren læse troldehistorier, se og høre HabenGoods spille stomp eller Anders Feddersen spille troldekompositioner på museets flygel, få lagt ansigtsmaling – eller få lavet en troldeatovering! Man kan også male porcelæn med Anja Franke eller se Nisrine Boukharis intervention over temaerne hygge og hjem. Thorkilds Vinhandel har fået specialfremstillet en TROLDEakvavit, der kan købes på dagen, og Jeannette fra Café Orangeriet har sagt ja til at stå for en café på Museumspladsen. Kom om vær med. Der bliver et væld af oplevelser!

Dagens omdrejningspunkt bliver energi-aksen, der gik gennem det game elværk til TROLDEspringvandet. TROLDværket er den kæmpe Storm P-svinghjulsmaskine, som billedhugger Sophus Ejler Jepsen bygger i løbet af august i sparring med TROLDkærskolen. TROLDEværket kommer til at drive blæsebælgen til TROLDEFONTÆNEN og pumpen til TROLDEORGLET. Et andet element er allerede vokset frem – en Birgit-Bjerre-TROLDE-pavillon, hvis sider smykkes med hendes karakteristiske, børnevenlige trolde. Læs mere på side 8-9 her i bladet.

TROLDETRÆF er en del af Trekantområdets Festuge, hvor der i år på skift sættes spot på de syv kommuner i samarbejdet. Kender du dem alle? Der er Vejen, Billund, Vejle, Kolding, Fredericia, Middelfart, og Haderslev er kommet til fra syd! Lørdag den 3. september er Vejen Kommune i fokus, og det helt unikke Troldepringvand er valgt som rammen om festdagen – en enestående chance for at fortælle borgerne i Trekantområdet om den fantastiske historie, der findes her... og som nu endog indgår i Pokémons internationale netværk!

Med forbehold for ændringer, kan du se hele programmet på www.trekantfest.dk – Velkommen i Vejen!

Thorkild's Troldeakvavit
- fra Den Bornholmske Spritfabrik

Denne skønne akvavit er destilleret og lagret med krydderier efter en gammel opskrift.

Nyd den til alle de dejlige frokoster i løbet af året. Den smager fantastisk til skaldyr samt roget eller marinert fisk. Sæt den også til et godt ostebord.

Thorkilds Vinhandel, Vejen

50cl 40%

ORDSTRØMMEN

Af Teresa Nielsen, museumsleder

▲ Sidst i juli står Hans og Birgitte i Lindegade og ser på stenene, der nu er lagt som vejvisere til kunstmuseet - læs mere om deres værker i Vejen i næste nummer af bladet.

▼ Her ses et lille udvalg af de trestavelsesord, som nu er nedfældet ved museet - nye ord efterlyses til næste sending af ordsten!

Hvad har Vingesus, Kolibri, Palindrom, Dejavu, Samurai og Pokémon til fælles? Tja, kolibrien kan lave vingesus, og Samuraien og Pokémon er begge fra Japan, men fællesnævneren for dem alle er: Trestavelsesord. Den slags samler vi for tiden på på Vejen Kunstmuseum. De er en af keramikeren, saltglasurmesteren Birgitte Börjesons store fornøjelse. Sammen med ægtefællen Hans har hun en løbende produktion af trestavelsesord, som hun stempler i chaussésten af stentøj med flotte glasurer. Den 4. august blev et læs af dem nedfældet i "Ordstrømmen" – passagen mellem Museumspladsens sydvestlige hjørne og Lindegade. Da vi lagde et billede af et udvalg af de nye sten ud på Vejen Kunstmuseums Instagram- og Facebook-sider og opfordrede til bidrag, modtog vi en strøm af nye ord:

Rie Jessen sendte: LYK-KE-LIG, VID-UN-DER, A-SE-TRO, MA-LE-RI, KE-RA-MIK, VIN-GE-SUS, E-VIG-HED, AU-TO-MAT og BUK-SE-BEN. Hun sluttede sin hilsen med ordene "Ja, man kunne blive ved... spændende projekt." Vi håber, at mange af bladets læsere netop vil blive ved. Alle kan være med. Send en mail til museum@vejen.dk, om du har andre gode forslag. Blandt de indsendte ord samler vi i slutningen af september et udvalg, der sendes til Hans og Birgitte Börjeson. Når det næste læs kommer ud af ovnen i deres værksted i Fulby ved Sorø, bliver "Ordstrømmen" i Vejen endnu tættere!

Heidi Køltsen bidrog med: DRØM-ME-LAND, FAN-TA-SI, E-VEN-TYR, BRU-SE-BAD og SLIK-KE-PIND.

Mette Mærsk bidrog med en flod af ord: I-DEN-TISK, RE-LI-EF, LI-NE-AL, SMØR-STEG-TE, AL-VER-DENS, ÅN-DE-HUL, UD-TONING, BØL-GE-PAP, ME-DI-CIN, ORD-FOR-RÅD, TIDS-FOR-DRIV, SKIF-TE-VIS, NAT-TER-GAL, FED-TE-RØV, LA-BY-RINT, CAR-DIGAN, FEJL-MELD-NING, MY-RE-KRYB, IN-FRA-RØD, HÅ-NE-RET, NON-CHA-LANT, RE-LA-TIV, NU-AN-CER, SKA-BE-LON, BA-CHE-LOR, SLUT-OP-GØR, NET-BU-TIK, HO-RI-ZONT, IN-HA-BIL, DØDS-ME-TAL, SYM-FO-NI, KU-TY-ME, MA-NI-FEST, OX-Y-GEN og MI-LE-PÆL.

Margrethe Kruse Ellegaard sendte: FI-LI-GRAN, FI-KUM-DIK, SNØRK-LE-RI, BA-LUS-TRE, CAU-SE-RI, KIL-DE-VÆLD, HJER-TE-SORG og GLÆ-DES-DANS. På en mail, sendt fra Merete i Askov, kom der TAN-KE-SPIND, RO-SEN-RØD, HIM-MEL-PORT, STJERNE-STØV, DE-JA-VU, ÅN-DE-HUL, MAN-DA-RIN, GLAS-KUG-LE, SOM-MER-FUGL. Hendes hilsen sluttede med et tidsaktuelt bidrag fra hendes datter Lea: PO-KE-MON! ■

ET MINDESMÆRKE FOR INGRID VANG NYMAN - PIPPI FRA VEJEN

Mange bække små... Alle medborgere i Vejen kommune og Pippi-fans landet og verden over inviteres til at være med til at muliggøre opstillingen af et mindesmærke for en helt enestående kunstner med rødder i Vejen: Ingrid Vang Nyman.

Kan man sige Pippi uden straks at tænke på tegningerne af den fregnede pige med røde fletninger?! Alle kender forfatteren Astrid Lindgren, men de færreste kender navnet på tegneren. Ingrid Vang Nymans slægt var med til at "grundlægge" Vejen med store virksomheder som Alfa Margarine, Phønix Tagpap, cikoriefabrikker og den store trælast. Og i tiden efter år 2000 besluttede hendes efterkommere, at de bevarede dele af hendes kunstneriske livsværk skulle være en del af samlingen på Vejen Kunstmuseum.

Ved stationen i Vejen står et monument for hendes bedstefar Johannes Lauridsen – en af de vigtigste personer i Vejen bys historie. På kirkegården i Vejen findes deres slægtsgravsted. En del af stenene er hugget af billedhugger Niels Hansen Jacobsen. Ved siden af Johannes Lauridsen mindes sønnen Peder og barnebarnet Ingrid Vang Nyman.

Ved stationen i Vejen vil vi nu på Ingrid Vang Nymans 100-års dag den 21. august 2016 opstille et minde for hende. På en granitsokkel sættes en bronzefastøbning af det ubrændte lerportræt, som hun i 1940-41 modellerede, mens hun en tid var bosat i Vejen. Det stod hen på slægtsgården Grønvang og er i dag en del af samlingen på Vejen Kunstmuseum.

Der skal rejses 50.000 kr. for at finansiere monumentet. Om 500 personer hver bidrager med 100 kr., er udgifterne dækket – og nogle vil forhåbentlig gerne betale lidt mere af gangen... lad os i fællesskab sætte et minde over en af de mest markante personligheder med rødder i Vejen.

Ideen til mindesmærket opstod under udstillingsforberedelserne og er jo helt rigtigt! Håbet er, at mange vil være med og bakke op. Som den legendariske forstander for Askov Højskole Ludvig Schrøder argumenterede, må man kende sin fortid for at forstå sin fremtid. Ud fra samme devise argumenterede han for, at mindesmærkerne i Skibelund Krat skulle være med til at skærpe vores viden om vores fortid. Ved at se navnene og tale om personerne, får vi perspektiv på vores egen tid og vores eget virke.

Her samles ind til et *mindesmærke*. Dette ord er valgt med omhu for, som en af Ingrid Vang Nymans fætre opponerede, ville et monument ikke være i hendes ånd. Hendes spinkle, elegante selvportræt kan til gengæld, som stene i Skibelund Krat, få os til at stoppe op og ønske at vide mere om denne talentfulde person. Portrættet står i fin kontrast til det monumentale monument, der er sat over hendes bedstefar! ■

Indbetaling af bidrag:

Støtte kan indbetales via netbank reg. nr. 1551 konto nr. 4019792439 ELLER via MobilePay på 40 24 71 46 mærket IVN Eller direkte i Danske Banks Vejen-afdeling Eller direkte i kiosken på Vejen Kunstmuseum

Onsdag den 19.10. kl. 19.30

fortæller Janni Andreassen om Ingrid Vang Nymans onkel, forfatteren og polarforskeren Peter Freuchen.

▼ Forvalter Frederik Madsen lægger tagpapshingles på pavillonen, mens et par Pokémon-jægere cykler forbi i baggrunden.

▼▼ Nederst ses mælkebøtten fra Birgit Bjerres oplæg til bogen om Skovtroidens Flora.

TROLDEPAVILLONEN

Af Teresa Nielsen, museumsleder

I kraft af billedhugger Niels Hansen Jacobsens Troldepringvand er Vejen Danmarks TROLDEHOVEDSTAD. Hans trolde er farlig og vild, men byen har også en flok hyggelige, børnevenlige trolde, der gradvist er flyttet ind.

Birgit Bjerre (1926-2014) var lidt af en trolde og skabte i 1990'erne en række fortællinger om Skovtroidene. De ligger til grund for trolde med de tre hoveder, der siden 2005 har stået som vartegn for Trolde-

parken i Anlægget i Vejen, få hundrede meter fra Museumspladsen mod øst ad Østergade. I sin yndlings-teknik lavede Birgit Bjerre også Troldeparkens logo – et linoleumssnit af troidene ved troldhøjen. Det er i sommer blevet laserskåret i metal til opsætning på tre af de otte sider af den Troldepavillon, der midt i juli er vokset frem på Museumspladsen. Den er opstillet som optakt til og i anledning af TROLDETRÆF, der finder sted ved Troldepringvandet den 3.9.2016. Troldepavillonen er et bindeled/en vejviser mellem Birgit Bjerres trolde i samlingen på Vejen Kunstmuseum og hendes trolde i Troldeparken. På pavillonens øvrige sider sættes troldemotiver hentet fra forskellige af Birgit Bjerres linoleumssnit. Siderne sættes på i løbet af august.

Trolde var et gennemgående motiv i Birgit Bjerres virke. Sent i livet arbejdede hun med en bog, som hun gav arbejdstitlen "Skovtroidens Flora". Med botanisk omhu har hun skildret de vilde planter, "ukrudtet" med de smukke navne – planterne som hun selv og troidene holdt af. En række af hendes illustrationer er scannet til opsætning på indersiden af pavillonen. På dem ses hendes kunstnerisk levende og naivistiske skildring af de vilde planter skønne fra rod til blomst, blad og frøstand. Mange af planterne kan man finde i grøftkanten eller fx på en vandretur ad trampestierne langs Kongeåen.

Med støtte fra SYDBANK blev den store trolde i Troldeparken i 2005 støbt i beton. Birgit Bjerre godkendte det mægtige væsen, som gipskonservator Jørgen Bau fra Kolding modellerede efter hendes illustrationer. I 2007 kom fire mindre trolde til. To af dem bor ude på øen i søen, mens to andre står ved fuglehuset, hvor de siden den 16. juli har været en vigtig post i PokémonGO-spillet!

Tilbage i 2002 gæstede Birgit Bjerres trolde for første gang Vejen. På TROLDHØJ-udstillingen vistes et udvalg af hendes illustrationer til de tre fortællinger om Trolde i Lerbjergskoven: I 1991 udkom "Skovtrolde i Lerbjergskoven", i 1994 "Enhjørningen i Lerbjergskoven" og den sidste i trilogien var "Skovtrolde Fortællinger" fra 1998 – alle tre bøger kan man læse i museets børnehjørne, hvor de hænger fremme sammen med "Valhalla" – verdens bedste tegneserie om nordisk mytologi.

Fra 2002 begyndte Birgit Bjerre og hendes trolde at føle et tilhørsforhold til Vejen. Det blev forstærket, da hendes trolde blev en del af Troldeparken. Da hun døde i oktober 2014 knyttedes båndene endnu tættere. En stor del af hendes arkivalier blev overdraget til museet, og en samling af hendes værker er ved at blive erhvervet. Atter trådte SYDBANK til med støtte, så Birgit Bjerres trolde, efter aftale med kunstneren, kan indgå i den nonkommercielle børnevenlige formidling af Vejen som Danmarks Troldehovedstad. Sommeren 2015 dannede museets Skibelundsal rammen om en udstilling af Birgit Bjerres troldeier.

Til glæde for hele familien har museet i Gallerigangen et permanent TROLDE-FOLDE-VÆRKSTED, hvorfra store og små kan hjembringe troldeeskulpturer af papir, og museet byder også på en TROLDESKATTEJAGT med poster i og omkring museet. ■

▲ Birgit Bjerres mægtige trolde med tre hoveder har siden 2005 været vartegn for Troldeparken i Anlægget i Vejen - opstillingen blev støttet af SYDBANK, der nu har givet 10.000 kr til erhvervelsen af et udvalg af hendes troldebilleder. Ved trolde se her museumsleder Teresa Nielsen og Henrik H. Madsen fra Sydbank.

◀ På Museumspladsen er tømrer Henning ved at lægge sidste hånd på Birgit-Bjerre-Troldepavillonens grundform.

JAKOB STEGELMANN TALER OM POKEMON & CO

Troldepringvandet er forvandlet til et Pokémon Gym!

Fortælleaften torsdag den 24. november kl. 19.30

Forfatteren og TV-manden, chefen for "TroldeSpejlet", Jakob Stegelmann har sagt ja til at komme til Vejen og fortælle om Pokemon. Han siger: "Pokémon er en del af den japanske tegneserie-, spil- og film-kultur, der siden efterkrigstiden har præget det japanske kulturliv, og som i de senere år er nået frem til os. Men hvad består den kultur af – og hvor kommer den fra? I løbet af et par timer ser vi klip fra vigtige film, spil og tegneserier – og kommer tættere på essensen af Pokemon Go, et moderne, interaktivt kunstværk, måske den ultimative installation..."

Fra den 16. juli har noget særligt været på færde – massevis af unge og familier slår sig ned på Museumspladsen og på kanten af springvandet. Pokemon Go kom til landet og Troldepringvandet var fra dag til dag forvandlet til et Pokémon-gym (trænings- og kampplads). Bymidten og Museumspladsen har fået nyt liv med masser af unge, der er ude i al slags vejr, taler sammen og er i bevægelse til fods eller på cykel. Strømmen går mellem et PokéStop ved Esben Klemanns Egnsbeton-2013 betonbue på parkeringspladsen ved Rema over Museumspladsen med et slag om endnu et PokéStop ved Jeppe Aakjær-bustens til spejlbasinerne på torvet. Spillerne er lette at få øje på med deres telefoner i hånden. Børn og voksne er på jagt efter PokéBalls, stjernestøv, candy og Pokémoner – alt sammen i den virtuelle verden på deres "kloge" telefoner.

Hen over Museumspladsen høres jævnligt råb som "Er I også på jagt?" fulgt af spørgsmål som "Har I fundet nogle gode Pokémoner?" Der spørges, om spillere er på det røde, gule eller blå hold. For at kunne spille, og forsøge at erobre det lokale Pokémon-gym, skal de være fysisk til stede og "kæmpe" mod en anden på pladsen. Folk, der ikke kender hinanden, får gennem spillet lejlighed til at udveksle tips og gode ideer. Strømmen på 50-200 gæster om dagen gjorde det klart, at noget skulle gøres. Et par bord-og-bænk-sæt blev sat ud og er i brug

▲ Jakob Stegelmann. Foto: Ursula Taylor.

► Sommeren over har der været et festligt liv omkring Troldepringvandet, der er forvandlet til et Poké-Gym. Gæsterne sidde rundt langs bassinet og har indtaget de bord-og-bænksæt, der er sat ud på plænerne.

◀ Den 24. juli var Pikatchu på besøg på Museumspladsen og tog en løbetur rundt om Troldepringvandet. Et filmklip ligger på Vejen Kunstmuseums Instagram.

▼ Skulptøren Esben Klemanns betonbue fra projektet Egnstøt-2013 er nu forvandlet til et PokéStop.

døgnet rundt med vekslende besætning. Et socialt liv udspiller sig i dialogerne mellem spillerne og når eksempelvis et hold på 6-8 drenge slår sig ned og spiser aftensmad sammen – nogle pizzaer, de havde hentet i nabolaget.

Gæsterne på pladsen er både lokale og udenbys. En far fra Birkerød, der var på Pokémon jagt med sin datter, hjælp med at opklare mysteriet om, hvorfor netop Troldepringvandet og Esben Klemanns bue er blevet en del af spillet. Selv var han en ivrig Ingress-spiller. Spillet, hvor man med sit hold skal indtage fysiske punkter i et digitalt netværk, er udviklet af det amerikanske, San Francisco-baserede firma Niantic, der blev grundlagt i 2010 og siden voksede ud af Google. Da Niantic gik i gang med udsvilkingen af Pokémon Go, inviterede de Ingress-spillere til at indsende forslag om steder, som de syntes skulle indgå i Pokémon Go spillet. De skulle skrive, hvor og hvorfor, hvorefter mange Ingress-lokaliteter i dag også er punkter i Pokémon-spillet. Det vil sige, at lokale Ingress-spillere har peget på Troldepringvandet, Esben Klemanns betonbue og Jeppe Aakjær som Pokémon-poster i Vejen. Det giver en helt lokal forankring i et spil, der har taget hele verden med storm.

I spillet er man på jagt efter Pokémon'er som Charmander, Ghostly, Bulbasaour og især efter den nok bedst kendte af dem alle: Pikatchu. Netop den kom på besøg på Museumspladsen om aftenen den 24. juli, hvor den løb en æresrunde om Troldepringvandet sammen med dem, der var på pladsen. En film fra dens besøg er lagt ud på museets Instagram. Bag den fine figur står Sif Rudbeck Rønne, der havde lavet den til Comic Con i London, hvor den vakte behørig opsigt.

Pokémon er et japansk fænomen, der er vokset ud af en stærk tegneserie kultur med nyere rødder i den amerikanske tegneserieverden fra Walt Disneys tid og med ældgamle forbindelser tilbage i de japanske kultur og tegnetradition, der bl.a. ses i de smukke japanske træsnitsbøger, der netop har gæstet Vejen Kunstmuseum. Det var oplagt at spørge en kender af denne kultur, forfatteren og TV-manden, Jakob Stegelmann, om han ville komme og fortælle om fænomenet Pokémon. Her byder sig chancen for at blive klogere på Pokémon og se spillet i en større helhed – den kultur, som spillet er vokset af. ■

INGRID VANG NYMAN OG ATLASKFUGLENE

Af Teresa Nielsen med bidrag fra Flemming Nielsen, Københavns Zoo

I sidste nummer af bladet var der en generel introduktion til udstillingen med værker af Ingrid Vang Nyman (1916-1959). Den åbnes i 100-året for denne danske billedkunstner, der gav os de ikoniske billeder af Pippilotta Viktualia Krusemynta Rullegardinia Efraimsdatter Langstrømpe. Dem tegnede hun i 1945 til den dengang stort set ukendte Astrid Lindgrens fortælling om verdens stærkeste pige – historier og billeder, der fortsat er lyslevende 70 år efter, at de gik i trykken for første gang.

I bogen, der udkommer i forbindelse med udstillingen, fortæller antropolog Inger Sjørlev om kunstnerens indsigtfulde skildring af "de fremmede", og Peter Freuchen-kenderen Janni Andreassen har skrevet om Ingrid Vang Nymans højkvalitetsformidling af grønlandernes liv. Kunstneren kunne lige vel være blevet forsker. Hun var "lynende intelligent", videbegærlig og opsøgende. Her skal det handle om et nørdet aspekt af hendes produktion, hvor afsøgning af litteratur som sidegevist har været med til at vise et af de steder, hvor hun fandt viden og gode forlæg.

I Vejen Kunstmuseums samling findes en del af Ingrid Vang Nymans studier af blå og grønne fugle. De er fra 1950'erne, da fuglene i Danmark kaldtes atlaskfugle. Deres videnskabelige navn er ptilonorhynchus violaceus, i dag kendt som atlaskløvhyttfugle. Atlaskfugle hed de nok, fordi deres fjerdragt changerer som silkestof, tykt vævet atlask – et arabisk låneord. Hannerne er blåsorte, hunnerne er gulgrønne.

Løvhyttfuglene findes i Ny Guinea og det nordlige Australien i regnskove, eukalyptus- og akacielunde. De er kendt for deres særlige parringsadfærd, hvor hanfuglene laver flotte opstillinger med en i dyreverdenen uset æstetisk sans. I sin undersøgelse af evolution var Charles Darwin optaget af disse fugle. Som mennesker ser ud til delvist at vælge mager efter ydre træk, altså fra noget, der ligner æstetiske præferencer.

Af lodretstillede kviste og grene bygger hannerne konkurrerende parringskorridorer. Efter individuel smag udsmykker hver fugl sin indgang med forskellige kompositioner af indsamlede objekter. For at optimere udstillingerne er der nogle fugle, der stjæler fra hinanden.

▼ Ingrid Vang Nyman har beskrevet, hvordan hun studerede opbygningen af fuglenes parringskorridor og gav dem materiale til "udstillingen" foran. Inv. VKV 1517-46.

Opstillingerne kan bestå af bl.a. blomster, fjer, blade, skaller og i dag også af fx kuglepenn, lightere, plastikkapsler og sugerør. Videnskabelige undersøgelser viser, at hannerne vælger objekter i de farver, der tiltrækker flest hunner. Hos disse fugle har blå en særlig værdi, og de har selv blå-violette øjne.

Det viser sig, at hunfuglene "går på udstilling". Inden de vælger en mage, ser de opstillingerne an, og smager fx på den saft, som hannerne "maler" på indersiden af parringstragten/korridoren. De lytter også til hansens sangevner. De forskellige arter er eksempelvis dygtige til at efterligne andre dyrs, naturens eller menneskenes lyde. Der er endog eksempler på hanner, der lægger optisk perspektiv og mønstre i deres udstillinger. For at tiltrække opmærksomhed danser nogle hanner omkring med de mest attraktive dele af deres udstilling. Videnskabelige undersøgelser viser, at hanner med særligt avancerede opstillinger får proportionalt flest parringer.

Ingrid Vang Nymans søn, Peder Nyman, fortalte, at hans mor sent i livet var næsten manisk optaget af atlaskløvhyttefuglene i Zoologisk Have i København. Hun kunne sidde i timevis ved buret, hvor hun omhyggeligt studerede deres adfærd. Han fortalte, at hendes passion var så heftig, at det fra Zoo blev henstillet, at hun ikke måtte forstyrre fuglene. Måske blev hun ligefrem forment adgang. Men hvordan fandt hun på at studere netop atlaskfuglene? Det ser ud til, at hun nåede frem til de blå fugle i afsøgning af viden om, hvad konsekvenserne kunne være af barndommens alvorlige kælleulykke, hvor det hed sig, at hypofysen blev beskadiget. Her får hun selv ordet i en hidtil utrykt tekst om atlaskfuglene:

Erotiske danse blandt mennesker og fugle kendes fra ganske enkle positioner til indviklede varierede danse selv med 2 eller mange deltagere.

▲ I dette farvelagte studie har Ingrid Vang Nyman omhyggeligt gjort rede for de blå objekter foran atlaskløvhyttefuglens parringskorridor. Inv. VKV 1517-47.

Både hos dyrene og menneske forhøjes effekt ofte med farver, dekorationer, musik eller rytmisk støj, samt dufte. At sammenligne fuglenes sang, dans samt visse fugles tendenser til at dekorere sit territorium eller sin rede eller sig selv med blomster, fjer, farvede småsten, bær osv. er blevet kaldt antropomorfisme, at tillægge dyrene menneskelige egenskaber; en skræklig dumhed i videnskabens øjne. Imidlertid er menneskene også dyr, og selv om dyrenes æstetiske siges at udfoldes rent instinktivt – de har ikke [som] mennesket valgt at gøre det på den ene eller anden måde – er det emotionelle grundlag det samme. Dyrene følger næsten udelukkende et fuldstændigt medfødt skema – mennesket kan lære, og når mennesket ikke har tilfælde til at lære at udtrykke sig emotionelt, bliver det (vist) hæm-

met i sin udlevelse af instinkterne og bliver neurotikere. Om fugle, der har stor trang til at dekorere deres territorium, bliver neurotiske hvis de i fangenskab hindres i at have adgang til dekorationsmateriale f.x., ved jeg ikke, men dyr bliver i hvert fald påvirkede af at ikke have lejlighed til at udføre sine instinkthandling.

Det interessante parringspil forefindes hos Hyttfuglene i Australien, så da jeg en dag så en Atlaskfugl, som en Hyttfugl, i Zoologisk Haves Fuglehus, blev min begejstring stor. Atlaskfuglene var 2, en ung grøn hun og en ældre blå. Hannen er grøn som hunnerne, når de er unge, men når de bliv[er] et par år eller 3-4, bliver de sortblå. Parret, som var alene i buret, havde intet at bygge eller lege med. Jeg sneg mig til at lægge et par farvede blyanter på burets ståltrådstag. Fuglene blev straks vaks og fløj op og snubbede blyanterne og lagde dem ved madskålene. Det var skægt at se, hvordan fuglen ikke kunne få sig til at flyve bort med en blyant, hvis der var flere blyanter på burets tag. Det var som om den var bange for, at de andre blyanter skulle være væk, når den kom tilbage. Jeg lagde mange forskellige farvede blyanter på taget, og fuglen prøvede på at hente dem alle i næbbet på en gang. Skønt Atlaskfuglene ikke er større end en krage (solsort), kan den have en seks-syv blyanter i næbbet, men det er svært for den at flyve med så mange. Den taber dem, samler dem op, og har gruelig svært ved at forlade en blyant, selv om den er tungt lastet med sådanne. Fuglene samler blyanterne ved madskålen, hvor de ideligt rangerede rundt på dem. De var glædest for de blå blyanter. I naturen holder Hyttfuglene sig til et bestemt farveskema og dekorations måde alt efter sin art. Atlaskfuglen foretrækker blå, undgår rødt, hvidt og sort, men disse fugle tog alle farver, hvilket muligvis beror på, at de var underernæret med dekorations materiale – ligesom mennesker i yderste nød spiser norsk

▲ Ingrid Vang Nyman sad i 1957-59 ofte i Københavns Zoo og studerede atlaskløvhyttfuglene, mens de balancerede med forskellige objekter, som hun lempede ind i deres bur. Inv. VKV 1517-48.

øllebrød og støvlesålen og andet som man normalt undgår. Fuglen er dog langt gladest for blå og aflange genstande, som de "håndterer" – eller næbterer skulle det vist hedde – så genstande ses i alle mulige vinkler. Senere, da fuglene kom ud, havde jeg lejlighed til at give dem meget forskelligt, og De ser tegninger, jeg lavede af forskellige situationer. Jeg havde også lejlighed til at se fuglene bygge den korridor af kviste, som de opfører fremfor haveanlægget. Antagelig forhøjes den visuelle effekt af haven set fra den mørke korridor, der yderligere siges at blive malet med bærsaft blandet med spyt – fuglen holder en klump bartrævl i næbbet, og den er fyldt med farvestoffer, som gnides af på kvistene inde i korridoren. Dette har jeg desværre ikke set, men jeg håber, der vil blive lejlighed til at se det, og det ville vel være en god ide, om man kunne optage fuglen for at komme i fjernsynet.

Blå dekorationsgenstande er som sagt det foretrukne, og inden fuglen er helt mættet med sådanne, kaster den sig over blå ting med en hvæsende lyd, og dens udstående violette øjne bliver endnu mere udstående og violette af ophidselse. Ting af andre farver tager den mere roligt og uden hvæsen – alt efter deres emotionelle værdi. Hvis den får genstande, der har flere farver, ryster den dem grundigt, ligesom for at få farvede dele til at falde fra hinanden. Den hviler også med næbbet på den farve, den modsat vil have med. Det har jeg nemlig set med en servietring af blå perler med et hvidt kors. Den vragede perlerne. Modsat den endog overhovedet ikke havde andet, så tog den endelig perlestykkerne, men pirkede vildt efter de hvide kors, og den tog dem ikke hen til sin korridor. Men en anden gang tog den masser af hvidt papir (der var intet andet) til sin korridor og hoppede glad rundt med det. (...)

Fuglenes interesse for at samle, dekorere, bygge og lege hænger nøje sammen med hormonmængden i blodet. Kastrede fugle foretager sig intet af alt dette, men injiceret med hormoner, vil de lege igen – kønskirtlerne producerer hormonet, som påvirker centre i nervesystemet. Kønskirtlernes produktion er igen afhængig af hypofysen, der producerer sit såkaldte gonadotropin-hormon i en årlig rytme således at hypofysens hormonproducerende væv undergår en årlig mutation ... vokser sig større (hypertrofine) for efter et maksimum at atter skrumpes ind (atrofiere). Hypofysens produktion er desuden påvirket af nervøs vej, således at synet og de ting som fuglen har, er "medfødt genkendelse" (mate reaction mechanism, angeborenes-erkennen), påvirker hypofysen og dermed kønskirtlerne. Ligeledes er der mange ydre faktorer som varme, kulde, belysning, foder, o.a. som påvirker hypofysen og dermed kønskirtlernes produktion, jeg har forsøgt at gøre et

▼ *Ingrid Vang Nyman har skrevet om en af fuglene, der kastede sig over nogle perler - måske den, der ses her med en perlekæde. Fuglene er på størrelse med krager. Inv. VKV 1517-49.*

skematisk billede af dette.

Den nærmest videnskabelige afrapportering rejser spørgsmålet: Hvor kan Ingrid Vang Nyman have fået sit indgående kendskab til fuglene? Specialisten på feltet, den amerikanske ornitolog E.T. Gilliard var i 1940'erne og 50'erne på flere ekspeditioner til Ny Guinea. Paradisfuglene og atlasløvhyttefuglene havde hans særlige interesse. I 1969 tryktes hans bog om dem: "Birds of Paradise and Bower Birds", men allerede i juli 1956 kunne man, i den amerikanske ornitologforenings ugeblad "The Auk", nr. 73, læse hans artikel om "Bower ornamentation versus plumage characters in bower-birds". Hans hypotese om "the transfer effect" diskuteres fortsat. Han så en omvendt proportion mellem fuglenes rige opstillinger og hannernes ret anonyme fjerdragt. Tan-

ken modsiges dog af, at fugle med beslægtet neutral fjerdragt opbygger alt fra meget enkle til ekstremt avancerede opstillinger.

Det er i dag svært at vide, hvordan Gilliards artikel blev modtaget i fagkredse verden over. En slags "kvittering" har det været, når Flemming Nielsen fra Københavns Zoo fortæller, at indkøbet af et par atlasløvhyttefugle står omtalt i 1957-årsberetningen for Københavns Zoo.

Af Ingrid Vang Nymans tekst lyder det dog som om, hun kendte fuglene, inden hun så dem i Zoo. I 1951 udkom ægteparret Iredales bog med farvelagte tegninger af disse eksotiske fugles forskelligartede fjerdragter. Måske interessen er startet her – bogen kunne i hvert fald læses på Det kgl. Bibliotek. Helt konkret viser det sig, at det amerikanske tidsskrift National Geographic har været en af hendes kilder: Dér tryktes mindst tre af Gilliards artikler om Ny Guinea. Det kan nu slås fast, at hun i oktober-udgaven fra 1955 så hans farvestrålende, eksotiske beretning: "To the Land of the Head-hunters – An Ornithologist Finds Bird Rarities and Glimpses a Dying Culture in Innermost New Guinea." (Til hovedjægers land – en ornitolog finder sjældne fuglearter og får et kig ind i en uddøende kultur i det indre Ny Guinea). Der er ingen billeder af atlasløvhyttefuglene og primært omtale af paradisfugle. Men ved gennembladrning af artiklen kom det pludselig ikke længere til at handle om atlasløvhyttefuglene, men i stedet om Ingrid Vang Nymans fascination for "de fremmede"...

▲ På studiet, der formodentlig er fra årene 1957-59, ses atlasløvhyttefugle, hvor hannerne er blå og hunnerne grønne. Inv. VKV 1517-51.

Gilliards imponerende helsidesfoto på side 480 af en kriger fra Miramar-dalen fangede blikket: Her var forlægget til manden, der ses til venstre på en af hendes studietegninger. Ved en omhyggelig gennemgang af artiklen dukkede forlægget også op til hovedet til højre. I

nederste venstre hjørne på side 460 ses en ældre kvinde med rød-hvid ansigtsmaling. Sit skaldede hoved har hun dækket med et gyldent dyreskind smykket med en række skaller.

Jagten på viden om atlaskløvhyttfuglene kom altså til at føre til sikker viden om en af de steder, hvor Ingrid Vang Nyman søgte viden. Fra 1955-artiklen fortsatte jagten til Gilliards 1953-artikel i samme tidskrift. Der var der fotos af atlaskløvhyttfuglenes parringskorridor og lidt flere linjer om fuglene, men endnu uden den detaljerede viden, som kunstneren skriver om i sin tekst – hendes faglige, naturvidenskabelige kilder kender vi endnu ikke, men måske en kyndig ornitolog en dag kan kortlægge dem... Til da kan vi glæde os over hendes appellerende, direkte formidlende studier af fuglene, der giver beskueren lyst til at vide mere. ■

▲◀ Øverst ses Ingrid Vang Nymans studie af de to hoveder. Det er ikke dateret, inv. VKV 1517-61. I det amerikanske tidskrift "National Geographic" tryktes i oktober 1955 E.T. Gilliards artikel "To the Land of the Head-Hunters – An Ornithologist Finds Bird Rarities and Glimpses a Dying Culture in Innermost New Guinea." På side 460 ses kvinden med rød-hvid ansigtsmaling og på side 480 er der foto af krigeren fra Miramar-dalen.

TRIO SONO

Koncert tirsdag den 27. september kl. 19.30

De tre musikere Julie Meile (violin), Astrid Christensen (Bratsch) og Karin Dalsgaard (cello) mødte hinanden i DR Symfoniorkesteret, hvor de fortsat arbejder, og besluttede efter en uformel kammerkoncert i 2010 at fortsætte samarbejdet i en ny strygetrio. De valgte navnet Sono, som på italiensk betyder "jeg er" eller "at være", da målet for trioen er absolut nærvær i musikken. Med de tre instrumenter har de en lys, mellem og mørk stemme.

Trioen er ikke alene klassisk uddannede musikere fra Danmark, men har yderligere internationale studier bag sig. De har sammen studeret hos professor Siegfried Fühlringer i Wien, som er en guldgrube af viden om klassisk repertoire, sammenspil og musikalitet.

Trio Sono optræder rundt i hele landet og har givet koncerter ved Selsø Slots sommerkoncerter, ved Søbygårds sommerkoncerter på Ærø, i Vor Frue Kirke i Århus, på Gjorslev Gods og flere andre steder. I det seneste par år har de med stor succes spillet Jesper Jørgensens arrangement af Bachs berømte Goldberg-Variationer ved mange koncerter. Efter en nytårskoncert i Hårlev Kirke i 2012 indspillede de variationerne på cd i kirkens gode akustik for pladeselskabet Helikon Records.

Aftenen byder på værker af Beethoven, Zoltan Kodaly og Schubert samt Mozarts Divertimento i Es-dur.

Julie Meile – violin

Uddannet i København hos Milan Vitek. Videre studier i London hos György Pauck og i Sankt Petersborg hos Mihail Estrin. Siden 1989 ansat i DR Symfoniorkesteret.

Astrid Christensen – bratsch

Uddannet i København på Det kongelige Danske Musikkonservatorium hos Josef Kodousek. Studerede videre på Hochschule für Musik i Wien hos professor Sigfried Fühlringer. I 1991 ansat i DR Symfoniorkesteret.

Karin Dalsgaard – cello

Uddannet på Det Jyske Musikkonservatorium med debut fra Solistklassen i 2006. Videre studier hos professor Hans Jørgen Jensen på Northwestern University School of Music i Chicago, USA. Certificat in Music performance, også i 2006. Karin er en efterspurgt freelancecellist i København. Har siden 2007 spillet i DR Symfoniorkesteret. ■

GERDA WEGENER – EN DANSK PIONER I PARIS

Foredrag onsdag den 14. september kl. 19.30

Af kunsthistoriker Amalie Grubb Martinussen

Gerda Wegener (1885 - 1940) er på flere måder en enestående kunstner, der var forud for sin tid. Fra første færd gik præstedatteren fra Østjylland sine egne veje. Hun skabte røre i den hjemlige andedam med sit handlekraftige væsen og sin heftigt sminkede fremtoning og ved at levere parfumerede og dekadente storbymotiver i en raffineret streg på en tid, hvor det nære, dagligdags og naturlige stadig stod øverst på den kunstneriske dagsorden i Danmark. I Paris fik hun stor succes på tværs af kunstneriske og kommercielle genrer og tjente godt med penge. Også hendes privatliv udfordrede tidens normer. Hendes tvetydige seksualitet og ægteskabet med den transkønnede landskabsmaler Einar Wegener, der tilsidesatte sin egen karriere for at hjælpe hustruens frem og tilmed stod model i kvindeklæder, var en stor mundfuld for de fleste i samtiden. Centralt i hendes værk står i dag skildringerne af ægtefællen i skikkelse af kvinden Lili. Gerda Wegener har i årtier været glemt og skrevet ud af den vestlige kunsthistorie. Men hvis hendes usædvanlige liv og værk brød med samtidens forestillinger om køn og identitet, er køns-tematikken i dag i høj grad kommet på den globale dagsorden, og i februar 2016 fik Tom Hoopers Hollywood-film om Gerda og Lili Danmarkspremiere under titlen *The Danish Girl*. Foredraget vil give en indføring i Gerda Wegeners banebrydende kunst og liv, hendes inspirationskilder og betydning – og vil til slut give en status på hendes fortsatte relevans i dag.

Den største udstilling nogensinde om den danske art-deco maler Gerda Wegener kan ses på ARKEN Museum for Moderne Kunst til årets udgang. Den vises 4. februar til 14. maj 2017 på Millesgården i Stockholm, et museum viet til Sveriges største billedhugger Carl Milles, der ligesom Gerda Wegener havde sin storhedstid i 1920'erne. ■

▲ "En Sommerdag" (Einar Wegener ved staffeliet, Lili nøgen, Elna Tegner med akkordeon, forlæggerhustru fra Guyot med bog). 1927. Foto: Bruun Rasmussens Kunstauktioner.

▲ Amalie Grubb Martinussen er cand. mag. i kunsthistorie fra Københavns Universitet.

▲ "Lili med Fjerlvifte". 1920. Foto: Morten Pors.

TRIO DROBINSKY – AABO – BALSCHER

En koncert i den musikgalde Niels Hansen Jacobsens ånd

Koncert onsdag den 2. november kl. 19.30

Niels Hansen Jacobsen var meget musikalsk og meget glad for at høre klassisk musik. Han har udtalt, at var han ikke blevet billedhugger, var han blevet musiker. Han gik til utallige koncerter i 1890'ernes Paris.

Klarinettisten Aage Oxenvad (1884 – 1944) er fællesnævner for aftenens program. Han blev født i Gettrup nær Holsted og var Hansen Jacobsens søstersøn - og eksekutor i billedhuggerens dødsbo!

Oxenvad blev uddannet kapelmusiker og blev en af de bedste klarinettister, vi har haft i Danmark. Fra 1909 spillede han i Det Kongelige Kapel. Forbindelsen til egnen blev holdt ved, at han ofte kom til Vejen for at give koncerter.

Carl Nielsen komponerede sine klarinetstemmer til Aage Oxenvad, og vi skal til koncerten høre nogle af de musikstykker, som han optrådte med dengang både af Carl Nielsen og andre komponister. Ved uropførelsen af Carl Nielsens klarinetkoncert i 1928 blev Oxenvads navn især kendt. Den 1. december 1941 blev Hansen Jacobsen begravet, og her spillede Oxenvad den langsomme sats fra Mozarts klarinetkvintet Largettoen.

Aftenens musikere er følgende:

Cellist Mark Drobinsky er født i Baku i Aserbajdsjan. Han studerede hos Mstislav Rostropovitch på Tjajkovskij Konservatoriet i Moskva. I 1974 forlod han USSR og bor nu i Paris. Han er førsteprijsvinder i den internationale kammermusikkonkurrence i München. Som solist og kammermusiker har Mark Drobinsky optrådt ved en lang række musikfestivaler i Europa og Sydamerika med en perlerække af fremtrædende musikere. Hans cello er bygget i 1748 af den italienske mester Carlo Antonio Testore.

Klarinettist Lars Aabo har studeret hos Otto Himmer, Elisabeth Sigurdsson og Tage Scharff indtil debutkoncerten fra Det kgl. danske Musikkonservatorium i 1983. Siden da har han undervist i gymnasieskolen og givet lejlighedsvis koncerter og udgivet CD'er med værker af Max Reger, Johannes Brahms, August Winding, Claude Debussy, Arnold Bax, Flemming Weis og Tadeusz Baird med Semion Balschem ved klaveret. Om Lars Aabos indspilning af Karlheinz Stockhausens Fünf Stücke für Klarinette skrev kompo-

nisten Bernhard Lewkovitch : ” Mage til solistisk udfoldelse har jeg ikke hørt i mands minde ..”

Pianist Semion Balschem er født og opvokset i Kiev. Efter musikalsk grundskoling kom han som 18-årig til Tjajkovskij Konservatoriet i Moskva, hvor han studerede hos professor Vladimir Nathanson og debuterede fra solistklassen i 1968. Derefter blev han lærer ved konservatoriet i Kiev og optrådte som solist og kammermusiker i hele det daværende USSR. Siden 1979, hvor Semion Balschem bosatte sig i Danmark, har han givet koncerter og undervist ved mesterkurser i flere vesteuropæiske lande. Danske sangere og instrumentalister har i Semion Balschem fundet en akkompagnetør og musikalsk inspirator af international format.

På et sommerkursus på l'Université Paris-Sud i 1986, hvor Drobinsky underviste, fandt han og Lars Aabo ud af, at de havde en fælles bekendt nemlig Semion Balschem. Drobinsky og Balschem havde studeret samtidig på Tsjaikovskij Konservatoriet i Moskva, men havde mistet forbindelsen med hinanden, da de hver især var emigreret fra Sovjetunionen i 1970'erne. Forbindelsen blev genoprettet, og derefter har Drobinsky og Balschem musiceret sammen, når lejlighed bød sig. Både Aabo og Drobinsky har spillet nogle årtier med Balschem. Nu er trioen oprettet med Balschem som bindeled.

Lars Aabo har en helt særlig forbindelse til Vejen Kunstmuseum. Ved siden af musikken har han i mange år samlet viden om billedkunstneren Elise Konstantin-Hansen. Hans kontaktnet var i 2007 med til at muliggøre Vejen Kunstmuseums store udstilling om kunstneren. Sidst på året udkom hans bog om hende - "Jomfru i fagleham". ■

Aftenens program:

- Ludwig van Beethoven (1770 – 1827): Trio opus 11- 1798
- Carl Nielsen (1865 – 1931): Fantasistykker opus 2 - 1889– 90
- Emil Hartmann (1836 – 1898): Serenade opus 24 – 1878
- Robert Schumann (1810 – 1856): Fantasiestücke opus 73 – 1849
- Johannes Brahms (1833 – 1897): Trio opus 114 - 1892

ANE RIEL: HARPIKS

Forfatteraften onsdag den 16. november kl. 19.30

Ane Riel (født 1971) debuterede som romanforfatter i 2013 med *Slagteren i Liseleje*, som hun modtog Det Danske Kriminalakademis debutantpris for. I oktober 2015 udkom hendes anden roman, *Harpiks*. Begge bøger er udkommet på forlaget Tiderne Skifter.

Ane Riel har tidligere og overvejende under sit pigenavn, Ane Brahm Lauritsen, udgivet en række bøger for børn, herunder undervisningsbøger om malerkunst, arkitektur og Robert Storm P. Som børnebogsforfatter er hun bl.a. udkommet på forlagene Forum, Alinea og Gyldendal. Hun har siden 1995 været medlem af Dansk Forfatterforening. I 2016 modtog hun "Niels Prisen" (tidligere kulturminister Niels Matthiasens mindelegat.)

Riel har et bifag i kunsthistorie fra Aarhus Universitet og var gennem en årrække tilknyttet Storm P. Museet på Frederiksberg samt stærkt engageret i det danske jazzmiljø. Hun er gift med jazztrommeslageren Alex Riel.

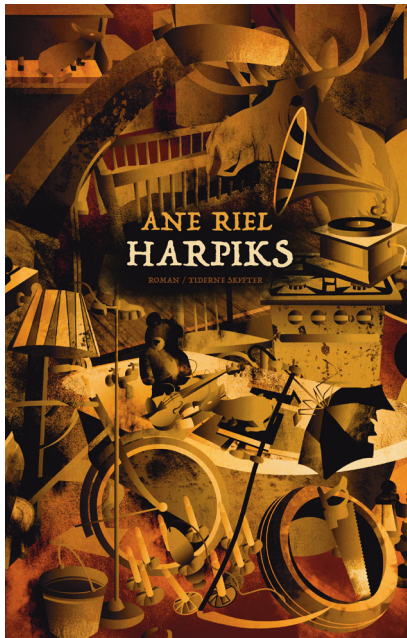
De to romaner *Slagteren i Liseleje* og *Harpiks* udspiller sig overvejende i små lokalsamfund og beskriver nogle skæve eksistenser og grumme skæbner, og dog finder man en stor grad af realisme og genkendelighed i dem begge.

Forfatteren siger selv, at hun godt kan lide at bevæge sig i det uforudsigelige felt mellem det normale og det groteske, mellem humor og dyb alvor, mellem idyl og gru. Og hun kan lide at forestille sig, hvordan der ser ud inde i mennesker, som hun – og de fleste læsere, må man formode – ikke umiddelbart har det fjerneste til fælles med. Og så alligevel! Romanerne kan læses både som psykologiske skildringer, kriminalromaner og spændingsbøger.

I foredraget vil Ane Riel gå i dybden med *Harpiks*. Hun vil bl.a. fortælle om den noget utraditionelle måde, hun begyndte at skrive bogen på, og afsløre, hvordan handlingens uhyrligheder faktisk har rod i virkeligheden. Ikke mindst vil hun beskæftige sig med fænomenet "sygelig samlermani," som er et af bogens hovedtemaer. *Harpiks* er en fængende fortælling om kærlighed, loyalitet og omsorg, men også om skyld og utilsigtet ondskab. Pigen Liv vokser op på en lille ø i tæt kontakt med naturen, men med en far, som er blevet besat af samlermani og en mor, hvor sproget bliver siddende i halsen. Gennem hele romanen flyder harpiks – naturens guld med de magiske egenskaber, som kan bevare ting og fastholde tiden, som vi kender det fra insektet i ravklumpen, men harpiks er også en klistret, klæbrig substans, som man ikke lige kan slippe af med. ■

Fotos: Alex Nyborg Madsen

Harpiks
(Tiderne Skifter 2015)
Kåret som Årets bedste danske spændingsroman
Nomineret til:
DR Romanprisen 2016
Læsernes Bogpris 2016
Glasnøglen/Årets bedste nordiske spændingsroman

KARINA MEEDOM - "UD OVER RAMMEN"

Udstilling på Vejen Bibliotek

Mandag den 17. oktober til fredag den 11. november 2016

Karina Meedom er en dansk billedkunstner, der bor og arbejder i Skagen. Hun studerede tegning på Ny Carlsberg Glyptotek (1979-1981), grafik og tegning på Skolen for Brugskunst (1982-1984) og maleri på Det Fynske Kunstakademi (1988-1993). Hun fik guldmedalje i 1991 for en sommeropgave, tildelt af rektor Bendt Veber.

Udstillingen på Vejen Bibliotek er et møde mellem farvernes liv i maleri og broderi. Karina Meedom udforsker farverne i højst forskellige medier, altid draget mod og i dialog med landskabet og lyset, hvor hav og land mødes. Hvor broderierne vokser frem elementært, farvekryds efter farvekryds, er maleriets billedflade fuld af indre spændinger.

"Det kræver mod at male, for man bevæger sig ud over kanten hver dag, ud over hvad der virker muligt, men som pludselig kan blive muligt alligevel. Jeg ved ikke, hvor maleriet ender. Jeg kan have en idé om, hvilke farver jeg vil male med, men som maleriet udvikler sig, kan det være, at det er en helt anden farve eller form, der skal til, for at billedet bliver helt. Farverne afbilleder ikke nogen virkelighed uden for billedet, de slår vores øjne op for bedre at se."

Alle er velkomne til at være med, når der mandag den 24. oktober kl. 14 afholdes en **Artist talk** på Vejen Bibliotek. Her fortæller Karina Meedom om sine værker. ■

AUGUST 2016

Søndag den 21. august kl. 15

Åbning af Ingrid Vang Nyman-udstillingen - se omtale side 3 i bladet.

Søndag den 21. august kl. 17

Indvielse ved stationen i Vejen af mindesmærke for Ingrid Vang Nyman - se omtale side 7 i bladet.

SEPTEMBER 2016

Lørdag den 3. september kl. 10-16

Trolde træf ved Trolde springvandet – en dag fuld af aktiviteter for hele familien. Se omtale side 4 i bladet.

Mandag den 5. kl. 19.30

 4. foredrag som optakt til kunstrejse: Det 20. århundrede – Tintin, Surrealisme og Cobra.

Søndag den 11. kl. 10 – 14.30

 Halvdagstur til Esbjerg og Varde. Tilmelding på tlf. 7484 2171/3052 5188 eller 2057 7593.

Mandag den 12. – fredag den 16.

 Kunstrejse til Belgien.

Onsdag den 14. kl. 19.30

Foredrag: Gerda Wegener – en dansk pige i Paris ved kunsthistoriker Amalie Grubb Martinussen - se omtale side 19 i bladet. Entre 80/60 kr.

Lørdag den 24. kl. 9 – 17

 Akvarelmalekursus ved Kirsten Abelsen, Østergade 28 i Rødding.

Tirsdag den 27. kl. 19.30

Koncert: Trio Sono - Karin Dalsgaard, Julie Meile og Astrid Christensen. Se omtale side 16 i bladet. Entre: 125/100 kr.

Fredag den 30. kl. 16

 Udstilling: Chrystoph B. Lesniak og Karin Lesniak, malere og grafikere. Udstillingen vises til den 16. okt.

Arrangementer uden piktogram eller stedangivelse foregår på Vejen Kunstmuseum.

OKTOBER 2016

Søndag den 2. – lørdag den 8.

 Rødding kulturuge. Finleif Mortensen og Fritze Lundstrøm udstiller kl. 11-18. Fredag fra kl. 11-15.

Mandag den 17. – fredag den 11. november

Udstilling: Karina Meedom udstiller sine broderier og malerier på Vejen Bibliotek - se omtale side 23.

Onsdag den 19. kl. 19.30

Janni Andreassen fortæller om Peter Freuchen.

Mandag den 24 kl. 14

Artist Talk ved Karina Meedom på Vejen Bibliotek.

Torsdag den 27. kl. 17

 Aftentur til Ribe. Tilmelding tlf. 7485 5190, 3112 5470 eller 7484 1053.

NOVEMBER 2016

Onsdag den 2. kl. 19.30

Koncert: Trio Drobinsky- Aabo – Balschem - se omtale side 20 i bladet. Entre: 125/150 kr.

Fredag den 4. kl. 16 – søndag den 20

 Udstilling: Susan Lange, keramik og Pia Buchholtz, maler og fotograf.

Tirsdag den 8. kl. 19

 Filmen "Mand falder" om Per Kirkeby. Rødding Bio. En let anretning med tilmelding tlf. 3190 8748.

Onsdag den 16. kl. 19.30

Forfatteraften: Ane Riel, se side 22. Afholdes med Vejen Bibliotek. Entre: 60/80 kr. Rabat for medlemmer af Kuglen. Billetter: Biblioteket og Kunstmuseet.

Torsdag den 24. kl. 19.30

Jakob Stegelmann taler om "Pokémon og Co" – se side 10 i bladet.

 Kunst 6630, Rødding

 Sydjysk Kunstforening, Galleri 46, Holsted